

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΑΞΙΔΙΑ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

[Το ταξίδι ως αίνιγμα και η φωτογραφία]

Τα αποσπάσματα προέρχονται από το κείμενο του Φώτη Καγγελάρη «Το ταξίδι ως αίνιγμα» που δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο <http://www.empealterity.com/index.php/keimena-taksidi/item/63-keimeno-to-taksidi>.

Όσο περισσότερο ταξιδεύω τόσο λιγότερο καταλαβαίνω το γιατί, τόσο λιγότερο μπορώ να μιλώ για το ταξίδι. Όταν ήμουν πιο νέος νόμιζα πως ήξερα: να γνωρίσω νέους τόπους, ανθρώπους, να έχω μια σφαιρική θεώρηση του κόσμου κλπ. Τότε ακόμη μου ήταν πιο εύκολο να μιλώ για ένα ταξίδι και στην κλασική ερώτηση των αταξίδευτων: «πώς ήταν; πώς πέρασες;» δεν απέφευγα να γίνομαι βαρετός με τις ταξιδιωτικές μου αφηγήσεις, όπως θα΄λεγε ο Μ. Ντεμπυρό.

Θα προσπαθήσω όμως ν' απαντήσω στο αίνιγμα «τι είναι το ταξίδι» κι έτσι να εξηγήσω κι αυτά που είπα μόλις τώρα για το ακατανόητο και άλεκτο¹ του ταξιδιού.[...]

Και η φωτογραφία [...] τι μπορεί να μας πει για το ταξίδι; Ουσιαστικά τίποτα. Έχει όμως σημασία το πού μπορεί να οδηγήσει την σκέψη μας η ανάλυση της επιθυμίας της.

Η φωτογραφία απ' την ίδια της την φύση, δεν μπορεί να αποδώσει καμία πραγματικότητα, πόσο μάλλον την πολυσύνθετη δραματική πραγματικότητα, εσωτερική και εξωτερική του ταξιδιού. Η φωτογραφία ως εικόνα μπορεί να προσφέρει μόνο την πραγματικότητα του εαυτού της παρ' ότι έχει κάνει χρήση της περιρρέουσας πραγματικότητας για να υπάρξει.

Οφείλουμε λοιπόν να δούμε την ταξιδιωτική φωτογραφία όχι ως το μέσο να πάρουμε λίγη από κείνη την πραγματικότητα μαζί μας, αφού καμιά φωτογραφία δεν μπορεί να αποδώσει την μαγεία εκείνη, της πραγματικότητας εκείνης, του συναισθήματος εκείνου, εκείνης της σκέψης. Αλλά σαν ένα «φυλαχτό» φτιαγμένο από το υλικό εκείνου του άλλου κόσμου που γνωρίσαμε στο ταξίδι, όπου δυνάμεις θεϊκές, δαιμονικές, ανθρώπινες συνενώθηκαν για το πέρασμα του ωκεανού, την διάσχιση της ερήμου, το πέρασμα των πάγων, την διάσχιση της ζούγκλας, των πόλεων, των ανθρώπων, του εαυτού μας.

¹ Που δεν μπορεί να ειπωθεί.

Ένα φυλαχτό λοιπόν, που μιλά για μας, για την μοναδική εμπειρία που προσφέρει η καταβύθιση στη δίνη του ταξιδιού.

Ταυτόχρονα όμως η ταξιδιωτική φωτογραφία δεν είναι μόνον ένας τρόπος να πάρουμε κάτι από κείνο τον τόπο. Είναι επίσης ένας τρόπος να αφήσουμε κάτι. Ν' αφήσουμε το βλέμμα μας εκείνη την στιγμή του κλικ και μέσω του βλέμματός μας όλου του εαυτού που βρισκόταν εκεί. Αφήνουμε λοιπόν κάτι από εμάς, κάτι που θα υπάρχει κι όταν θα 'χουμε φύγει. Αυτός ο τόπος θα 'χει πια τα βήματά μας, το βλέμμα μας, το σώμα μας, τον εαυτό μας, ακόμα κι όταν θα 'χουμε φύγει, ακόμα κι όταν το ταξίδι μας, το ταξίδι της ζωής μας θα 'χει τελειώσει.

Μήπως η ταξιδιωτική φωτογραφία, τελικά, ως στιγμιαία πραγματικότητα που θα παραμείνει για πάντα αναλλοίωτη και ταυτόχρονα ως άφημα ίχνους του εαυτού μας σ' αυτήν την αναλλοίωτη πραγματικότητα, μήπως, λέω μήπως, η ταξιδιωτική φωτογραφία είναι ένας τρόπος να μην πεθάνουμε; [...]

Κλείνω αυτές τις σκέψεις παραφράζοντας τον Μπέκετ για την τέχνη: «Δεν υπάρχει λόγος που κάνουμε τέχνη – κάνουμε τέχνη γιατί δεν μπορούμε να κάνουμε αλλιώς». Και για το ταξίδι θα μπορούσε να ισχύει το ίδιο: ταξιδεύουμε γιατί δεν γίνεται αλλιώς.

A3. Μόλις επέστρεψες από ένα ταξίδι σου και τακτοποιείς τις φωτογραφίες που τράβηξες με το κινητό σου στη διάρκειά του. Παίρνοντας αφορμή από αυτή σου τη δραστηριότητα, γράφεις στο ημερολόγιό σου τις σκέψεις σου για την αξία των ταξιδιωτικών φωτογραφιών. Μπορείς να αντλήσεις στοιχεία και από το κείμενο, χωρίς όμως να κάνεις αντιγραφή τους (200-250 λέξεις).

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό Κείμενο

ΦΕΡΝΑΝΤΟ ΠΕΣΣΟΑ (1888-1935)

[Μ' αρέσει να ταξιδεύω]

Το ποίημα είναι αναρτημένο στον ιστότοπο <https://homouniversalisgr.blogspot.com/2018/04/to.html> και προέρχεται από το ποιητικό έργο Η μάσκα πίσω από τις μάσκες. Ποιήματα του ορθώνυμου Φερνάντο Πεσσόα.

Μ' αρέσει να ταξιδεύω, ν' αλλάζω χώρες
Να είμαι πάντα άλλος,
Ψυχή χωρίς ρίζες,
Να ζω έξω από αυτά που βλέπω.

Να μην ανήκω σε κανέναν. Ούτε στον εαυτό μου.
Να πηγαίνω μπροστά, ξοπίσω να παίρνω
Την απουσία κάθε σκοπού.
Και την επιθυμία μου να τον πετύχω.

Αυτό είναι για μένα το ταξίδι.
Αλλά εκτός από το όνειρο για το ταξίδι
Τίποτα από μένα δεν υπάρχει σ' αυτό.
Όλα τα άλλα, γη κι ουρανός.

20-9-1933

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο θέματα που σου δίνονται. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Ποια είναι η στάση του ποιητικού υποκειμένου απέναντι στο ταξίδι; Συμφωνείς ή διαφωνείς μαζί του; Πιστεύεις πως απηχεί την άποψη των σημερινών νέων για τα ταξίδια γενικά;

ή

2. Να υποθέσεις ότι είσαι το ποιητικό υποκείμενο. Να συνθέσεις μια επιστολή σε φίλο στην οποία θα γράφεις τι σημαίνει το ταξίδι για σένα, παραθέτοντας σκέψεις και συναισθήματα, αξιοποιώντας τα στοιχεία του ποιήματος και εμπλουτίζοντας το κείμενό σου με πρόσθετες αναφορές.

Μονάδες 25